

بسم الله الرحمن الرحيم

نکاتی در باب نرم افزارهای آزاد

نرم افزارهای آزاد

- مقدمه
- نرم افزار آزاد چیست؟
- دلایل پیدایش نرم افزار غیر آزاد
- اثرات پیدایش
- عوامل موثر بر گسترش نرم افزار غیر آزاد
- عوامل موثر بر گسترش نرم افزار آزاد
- راهکارها

مقدمه

- سیستم عامل گنو/ لینوکس تنها زاینده‌ی تفکرات آزادی نرم افزار است ، نه همه‌ی هدف جامعه‌ی نرم افزار آزاد . هدف جامعه‌ی نرم افزار آزاد حفظ حقوق شخصی افراد جامعه در عصر نرم افزار و اطلاعات است

پیدایش نرم افزار آزاد

- نرم افزار شاخه ای از دانش کامپیوتر است که مدتی پس از به وجود آمدن به سمت انحصار پیش رفت
- در حدود ۳۰ سال است که این جنبش علمی-اجتماعی آغاز شده است و تا به امروز با حمایت مردم جامعه و نخبگان، تقریباً مجموعه ی کاملی از نرم افزار آزاد و دانش تولید نرم افزار را آزادانه در دسترس عموم قرار داده است

دلایل پیدایش نرم افزار غیر آزاد

- کنترل افراد
- شناسایی افراد و حقوق مالک
- ثروت و قدرت
- استعمار و استثمار الکترونیک
- اعتیاد
- چرا نرم افزار آزاد؟

کنترل افراد

- کنترل افراد از دلایل اصلی رشد و پیدایش نرم افزار غیر آزاد است
- اگر ما از نرم افزار غیر آزاد استفاده کنیم، توسعه دهنده قدرت تصمیم گرفتن درباره‌ی آن چه که ما می‌توانیم انجام دهیم را دارد
- آن‌ها این کار را با اختصاصی کردن فرمت فایل‌ها انجام می‌دهند تا فقط نرم‌افزاری که آن‌ها تعیین می‌کنند بتواند آن فایل را اجرا کند
- رایانه‌ها خودشان تصمیم نمی‌گیرند، بلکه آنچه را افراد به آنها گفته‌اند انجام می‌دهند
- این پرسش نرم‌افزار آزاد است:

«چه کسی رایانه‌ی شما را کنترل می‌کند؟»

شناسایی افراد و حقوق مالک

- اگر کتاب‌های دست دوم ، توانایی قرض دادن به دوستان یا امانت گرفتن از کتابخانه و یا هرگونه شانس برای مجانی خواندن وجود نداشت ، چه اتفاقی رخ می‌داد ؟
- خوشبختانه هنوز آزادی‌های قدیمی در استفاده از رسانه‌های آنالوگ وجود دارد
- در جهانی که توسعه‌دهندگان می‌خواهند، شما فقط می‌توانید یک کتاب الکترونیکی را با یک کارت اعتباری - که همه‌ی مشخصات آن در آن ثبت شده است - خریداری نمایید. کتاب‌خوان‌های الکترونیک متجاوز به حقوق استفاده‌کنندگان هستند و شما دارید برای این کار پول می‌پردازید

ثروت و قدرت

- برای ایجاد کمپانی‌های ثروتمند می‌توان از پتانسیل‌های نرم‌افزار غیرآزاد استفاده کرد . بدین طریق شخص یا اشخاص معدودی می‌توانند با جمع‌آوری کلیه‌ی وجوه استفاده‌کنندگان ، مالک کمپانی‌های ثروتمند و بزرگی گردند که این عمل باعث محرومیت بقیه‌ی افراد می‌شود
- در بسیاری از کشورها مردم می‌توانند از عهده‌ی خرید یک رایانه برآیند، اما نمی‌توانند از عهده‌ی پرداخت پول برای خرید حق اجازه‌ی استفاده از نرم‌افزارها (لایسنس) برآیند بنابر این در این کشورها ، نرم‌افزار غیرآزاد محرومیت فاحشی را به وجود می‌آورد

استعمار الکترونیک

- نرم افزار غیرآزاد یک سیستم استعمار الکترونیک است. قدرت های استعمار الکترونیک مردم را از هم جدا می کنند و راه چاره ای برایشان باقی نمی گذارند
  - این قدرت ها نخبه های محلی را به کار می گیرند و کاری می کنند که آن ها از بقیه ی مردم بالاتر قرار گیرند. اما نه بخاطر نخبگان، بلکه برای جدا کردن آنان از جامعه
  - قدرت های استعماری می دانند چه گونه پشتیبانی حکومت ها را به دست بیاورند. اما در عوض حکومت ها چه چیزی را به دست می آورند؟ فقط وابستگی، نه توسعه
  - دانش سودمند است و ما می توانیم با به اشتراک گذاشتن آن با اطرافیان خود به آنان کمک کنیم. اما ما از به اشتراک گذاشتن آن با دیگر مردم منع شده ایم
- این حمله کردن به پیوندهای جامعه و تبدیل آن به
- افراد جدا از همی است که نمی توانند به یکدیگر کمک کنند

اعتیاد

- اگر شما از ابتدا به کودکان ویندوز یاد بدهید ، آنها کاربران ویندوز خواهند شد و برای یادگیری برنامه‌های دیگر نیاز به انگیزه و تلاش مضاعف دارند
  - میکروسافت این را می‌داند پس به مدارس ویندوز رایگان هدیه می‌دهد
  - آنها نمی‌خواهند هیچ راهی برای انتخاب‌کردن باقی بگذارند. مانند تزریق‌کردن دُز نخست که رایگان است اما دزهای بعدی دیگر رایگان نیست
  - مدارس یک مأموریت برای جامعه دارند: آموزش مهارت‌هایی به منظور ساده‌تر زیستن به فرزندان البته در آزادی. آموختن این که چه‌گونه آزاد زندگی کنند
- این معنای استفاده از نرم‌افزار آزاد است

چرا نرم افزار آزاد؟

- دلیل پیدایش نرم افزار آزاد خیلی ساده است:

زندگی کردن در آزادی و به ویژه برای آزاد

بودن در داشتن رفتاری شایسته با دیگران

اثرات پیدایش

- جهانی سازی
- تعدیل ثروت و قدرت بین کل جامعه
- دموکراسی
- هیچ کس کامل نیست
- آموزش
- سازگاری
- گردش محلی ثروت

جهانی سازی

- جنبش نرم افزار آزاد بخشی از فرآیند جهانی سازی عرصه‌ای از دانش بشری به نام نرم افزار است که از طریق آن، آزادی و استقلال برای هر منطقه و هر کشور به دست می‌آید
- جهانی سازی فی نفسه امر ناپسندی نیست، این معاهده‌های تجارت جهانی‌اند که با اهداف سیاسی و به منظور توسعه‌ی استثمار کشورهای فقیر به وسیله‌ی کشورهای قدرت‌مند طراحی شده‌اند

(تجارت آزاد با نرم افزار آزاد متفاوت است و در مفهوم برابر با نرم افزار غیر آزاد است)

تعدیل ثروت و قدرت بین کل جامعه

- با نرم افزار آزاد شما نمی توانید ثروت و قدرت را در یک جا و بین افراد معدودی پخش کنید
- با نرم افزار آزاد شما نمی توانید مقدار زیادی پول را به زور از مردم بستانید و مانند دزدان دریایی از آنها دزدی کنید
- اما شما می توانید با مردم تا زمانی که یک خدمت واقعی برای آنها انجام می دهید، تجارت کنید

دموکراسی

- نرم افزار آزاد یک روش دموکراتیکِ تصمیم گیری درباره‌ی توسعه است.
- هیچ کس نمی‌گوید مردم چه انجام دهند و هرکس تصمیم خودش را می‌گیرد.
- اگر افراد زیادی بخواهند تا نرم افزار در جهت خاصی بهبود پیدا کند، روی تغییر دادن آن کار می‌کنند، پس نرم افزار در آن جهت پیشرفت خواهد کرد
- اگر هیچ کس نخواهد نرم افزار در آن جهت توسعه پیدا کند، نرم افزار در آن جهت توسعه پیدا نخواهد کرد
- ما به واسطه‌ی تصمیمی که می‌گیریم، در توسعه‌ی آن نرم افزار سهم می‌شویم

هیچ کس کامل نیست

- اگر شما یک نرم افزار غیرآزاد را دوست نداشته باشید، نمی توانید آن را تغییر دهید. اگر توسعه دهنده بهترین تلاش خالصانه‌ی خود را هم برای سودمند ساختن یک برنامه انجام دهد، باز هم هیچ کس کامل نیست
- فرض کنید من برنامه‌ای می نویسم که تا حدودی برای رفع نیاز شما مناسب است، اما شما آن را ناقص می یابید. شاید من آن را به روشی نوشتم که فکر می کردم بهترین روش است اما شما ایده‌ی بهتری دارید

«هیچ کس نمی تواند همه چیز را پیش بینی کند»

آموزش

- چرا مدارس باید از نرم افزار آزاد استفاده کنند؟

- کم کردن هزینه

- افزایش دانش و یادگیری

- افزایش فضایل اخلاقی

- آموزش شخصیت اخلاقی برای هر جامعه‌ای مهم است. ما باید به

دانش‌آموزان یاد بدهیم چه‌گونه همکاران خوب و خیرخواهی باشند و

چه‌گونه شهروندان مفیدی باشند

ناسازگاری

- توسعه دهندگان نرم افزار غیرآزادی که خیلی قدرت مند هستند می توانند بر مردم ناسازگاری تحمیل کنند
- اگر بخواهیم مثالی غیر از میکروسافت بزنیم، WAP نسخه ی تغییر یافته ای از پروتکل های اینترنت است که شرکت های بزرگ ایجاد کردند تا تلفن هایشان بتوانند به اینترنت متصل شوند. اما از آن جا که آن ها از پروتکل های عادی اینترنت استفاده نکردند، ناسازگاری بر کاربر تحمیل شد
- خوشبختانه طرح شان با استقبال مواجه نشد

سازگاری

- نرم افزار آزاد برای سازگاری چه می کند؟
- اگر من یک تفاوت ناسازگار در برنامه ام ایجاد کنم، یک کاربر دیگر برنامه را تغییر خواهد داد و آن را سازگار می کند. کاربران نسخه ی سازگار را ترجیح می دهند، پس نسخه ی او محبوب شده و نسخه ی من فراموش می شود. واضح است که من این را نمی خواهم، پس از ابتدا سعی بر سازگاری خواهم کرد زیرا من می خواهم مردم نسخه ی من را دوست داشته باشند در اجتماع آزاد، توسعه دهندگان نمی توانند در برابر آن چه کاربران می خواهند مقاومت کنند

گردش محلی ثروت

- هر دولتی سعی می‌کند هزینه‌هایش را کاهش دهد.
- اما حکومت‌ها یک مأموریت بزرگ‌تر دارند، هدایت کشور در یک جهت سالم
- بنابراین وقتی که سازمان‌های دولتی سیستم رایانه‌ی خود را انتخاب می‌کنند، باید این انتخاب را به سمت نرم‌افزار آزاد سوق دهند
- این برای اقتصاد کشور بهتر است. زیرا کاربران به جای پرداخت هزینه صرفاً برای خرید نرم‌افزار یا اجازه‌ی اجرا، به افرادی محلی پول پرداخت می‌کنند تا نرم‌افزار را بهبود ببخشند و برای کاربران بومی‌سازی کنند
- اما مهم‌تر از همه روش زندگی‌ای است که شکل می‌گیرد:
«کشور و مردم مستقل و آزاد هستند»

عوامل موثر بر گسترش نرم افزار غیر آزاد

- قوانین

- دروغ

- سیاست

قوانین

- در دموکراسی، قانونی که فعالیت محبوبی را منع کند، تعدیل می‌شود
- در جایی که شرکت‌ها نفوذ سیاسی دارند، نه تنها مانع تغییر قوانین می‌شوند بلکه با نفوذ سیاسی خود قوانین دیگری را نیز به نفع منافع خود وضع می‌کنند. وجود این قوانین غیرواقعی، شرایط را برای تصویب قوانین غیرواقعی بعدی راحت‌تر می‌کند
- برای مثال نفوذی که ناشران داشتند باعث شد به جای این که قوانین کپی‌رایت برای وفق دادن با شرایط محیطی واقعی تعدیل شوند، حکومت‌ها آن‌ها را سخت‌تر از همیشه کنند. یعنی: منع کردن عمل انسانی و فطری به اشتراک‌گذاری

دروغ

- سازمان‌هایی که بیشترین سود را از کپی‌رایت می‌برند، این کار را به نام حقوق مولفان انجام می‌دهند
- آن‌ها به هر شکلی شما را وادار می‌کنند تا کپی‌رایت را حق مولفان بدانید.
- ناشران اشتراک‌گذاری را مانند دزدی دزدان دریایی می‌دانند. آیا این‌که به دوستانتان کمک کنید، مانند این است که به یک کشتی حمله کنید؟
- کپی‌رایت به شکل رایج، اصلا و ابدا حق طبیعی مولفان نیست، اگر هم باشد در حال حاضر این حق به مولفان نمی‌رسد

سیاست

- بزرگ‌ترین و ثروتمندترین کمپانی‌ها برای در دست گرفتن کنترل انحصاری و بی‌چون و چرای ایده‌هایشان، به وسیله‌ی حکومت‌ها کمک می‌شوند
- نرم‌افزار آزاد ابتدا یک مسأله‌ی اخلاقی، اجتماعی، اقتصادی و در نهایت سیاسی است. پس مسلم است که حکومت‌ها در آن دخالت کنند
- ابرشرکت‌ها و در پشت صحنه، حکومت‌ها با تسلطی که قانون به آن‌ها می‌دهد، می‌توانند آزادی و دموکراسی ما را از بین ببرند

«سد کردن این لایحه‌ها و قوانین، اقدام سیاسی نیاز دارد»

عوامل موثر بر گسترش نرم افزار آزاد

- اعتماد به یکدیگر
- احترام به یکدیگر
- رفاقت به جای رقابت
- آزادی و اختیار
- حمایت اجتماعی
- انسان دوستی

راهکارها

- تجارت آزاد

- مجوز آزاد

- اراده

- حکومت

تجارت آزاد

- ما می‌توانیم با روش‌های مناسبی از اجتماع برای توسعه‌ی اهداف شخصی پول به دست آوریم
- پرفروش‌ترین‌ها می‌توانند در هر حال درآمد خوبی داشته باشند
- ما می‌توانیم با پشتیبانی، توسعه و شخصی‌سازی پول به دست آوریم
- کمک‌های دوست‌داران نرم‌افزار را نیز نباید دست کم گرفت:
  - فکری، فیزیکی، حقوقی، مالی

مجوز آزاد

- آزادی ۰: نرم افزار آن گونه که شما می خواهید اجرا شود
  - شماره-ی این قانون صفر است، چون حق طبیعی هر استفاده کننده ای است و اصلا نباید ذکر شود. اما در حال حاضر حتا همین حق هم از کاربر گرفته می شود
- آزادی ۱: بتوانید کد منبع را به اشتراک بگذارید و آن را تغییر دهید
- آزادی ۲: به دوستانتان کمک کنید و نرم افزار آزاد را انتشار دهید
- آزادی ۳: به اجتماع کمک کنید و نسخه های تغییر یافته ی خود را منتشر کنید

اراده

- «من قصد ندارم اجازه دهم جهان مرا به جایی که می‌خواهد برود هدایت کند. من به جایی می‌روم که آزادی هست. اگر شما به جای دیگری می‌روید، من بدان جا نمی‌آیم. من مقداری سختی را برای رسیدن به آزادی تحمل می‌کنم»
- این کار به تصمیمی نیاز دارد که می‌گوید آزادی مهم است و باید گسترش داده شود حتی اگر مشکل باشد
- برای آزادی گاهی باید قربانی داد. باید بهایی پرداخت. اما هر چیزی در برابر آزادی بهای کمی دارد

حکومت

- حکومت‌ها در طرح‌های علمی‌ای که برای بهبود زندگی مردم به کار می‌رود سرمایه‌گذاری می‌کنند. پس سرمایه‌گذاری برای توسعه‌ی نرم‌افزارهایی که برای عموم مردم قابل استفاده باشند همانند طرح‌های علمی باید برای حکومت‌ها اهمیت داشته باشد و پس از ساخته شدن نرم افزار، آن را به مردم واگذار کنند و بگویند: «همه می‌تواند از این محصول استفاده کنند و آن را بهبود ببخشند. این نرم‌افزار، دانش بشر است»
- به عنوان یک نمونه‌ی خوب از اجرای این موضوع در کشور خودمان می‌توان به پروژه‌ی «فارسی‌تل» اشاره کرد

- GNU project website (gnu.org)
- نکاتی درباره‌ی نرم‌افزار آزاد - یه انقلابی - ۱۳۸۸
- سایت پروژه‌ی فارسی‌تل (farsitel.com) - ۱۳۹۰